

Uddrag fra ”Tom Waits – og mig”

Af Mikkel Stolt

(Fra Forord og Læsevejledning)

Dette er en personlig guide. Det er ikke en biografi eller en diskografi som sådan. Forvent ikke mange detaljer fra Tom Waits' liv og forvent heller ikke en komplet analyse af den musikalske udvikling. Jeg er hverken uddannet i musik- eller litteraturvidenskab (kun i filmvidenskab, og hvad kan man bruge dét til!). Det er heller ikke en opslagsbog som sådan, men hvad er det så?

Det er en beskrivende gennemgang af hans musik, som jeg hører den, og som jeg hørte den i relation til mit eget levnedsløb. Så ja, jeg bruger mig selv her i bogen! Vi render alle rundt med en lille håndfuld kunstnere, som betyder rigtig meget for os, og hvis jeg fortæller jer om min favorit, så bliver I måske inspirerede til at dykke mere ned i jeres egne musik-, film- eller bogsamlinger for at sortere, lytte, se eller læse – eller bare få luftet lidt ud.

(Fra Intro)

En lørdag eftermiddag i det herrens år 1984 sidder vi derhjemme, drikker te, hører musik og læser avis. Jimmy er ovre ved anlægget og sætte en nyindkøbt plade på, og pludselig hører jeg noget, der lyder som et gammelt trædeorgel og en trompet, og selvom det jo ikke ligefrem burde være noget, der kunne interessere en 19-årig dreng, så var den måde, instrumenterne ligesom humpede sig igennem melodien, umiddelbart dragende. Jeg havde aldrig hørt noget lignende. Det var et lille kort instrumentalnummer, og straks efter kom der en Hammond orgel-intro i et højere og mere jazzet tempo, og så kom stemmen, der rablede en tekst af sig... uden direkte at synge. Jeg husker, at Jimmy sad og ventede lidt på vores reaktion, og jeg skyndte mig hen og hentede coveret for at se, hvad

fanden det var. Teksten på det andet nummer var først volapyk, men jeg fornemmede en grotesk humor nedenunder, som jeg næsten med det samme var helt vild med.

Det andet nummer var også ret kort, og så kom det tredje nummer, hvor marimbaen var meget fremtrædende, og hvor melodien var fængende, og igen virkede teksten vildt fabulerende og formentlig morsom. Jeg siger ”formentlig”, for jeg vidste det ikke med sikkerhed, idet der var mange ord og vendinger, jeg simpelthen ikke forstod (”Chesterfielded moonbeams”?) men jeg fik ikke tid til at tænke længere, for tempoet blev højere og stemningen mere roket i næste nummer for derefter i det næste igen at slå over i en smuk piano-ballade.

Og sådan blev pladen bare ved med at skabe nye billeder og stemninger med en rå stemme og besynderlige og smukke instrumenteringer. Det lyder som en efterrationalisering, men det var sådan, at lige den eftermiddag blev jeg klar over, at mig og Tom Waits; vi ville blive et godt makkerpar.

(Fra *The Heart of Saturday Night*-kapitlet)

Waits’ debutplade, *Closing Time*, blev godt modtaget, om end ikke med noget, der gav genlyd på radiostationerne eller ved kasseapparatet, men generelt var der enighed om, at han på en eller anden måde bibragte *singer-songwriter*-traditionen noget. Hans optrædener i L.A. blev udvidet til en turné, og pladeselskabet begyndte så småt at tænke på at lave album nummer to med ham. Han blev parret med den tidligere jazz-producer Bones Howe, der kunne se muligheder, især fordi han syntes at mene, at Waits var både mere end en folkesanger og mere end bare en selvbestaltet jazzrock-poet: Nemlig én, der rummede mange forskellige dele af den amerikanske populærkultur i en særegen blanding.

[...]

San Diego Serenade virker måske umiddelbart nostalgisk i den måde den besynger det, man først værdsætter, når man har mistet det, og stilen er måske også lidt tilbageskuende. Det

er faktisk nærmest en vise, om end jazzet op med klaver og gulvbas – og så nogle strygere, der især kommer ind fra andet vers. Vi er pludselig ikke på vej i byen længere – vi har snarere tømmermænd – men for mig er det et af de allersmukkeste numre fra de tidligere plader.

Måske tager jeg fejl, men *Semi Suite* er vist den første af hans sange, som tydeligvis er fortalt fra en kvindes perspektiv. Den er et filmisk øjebliksbillede af hendes forhold til den langturschauffør, hun bor sammen med, og den langsomme blues emmer af bristede illusioner om det lykkelige liv. Den *mutede* trompet giver sangen den rigtige *film noir*-følelse, som lige holder sig på den rigtige side af klichéerne.

[...]

Skal du straks købe denne plade?

Ja, hvis du er kommet så langt her i bogen, så skal du. Groft sagt indeholder den mere af det samme, som også var fra debutpladen, men bare lige et par hjørnetande bedre og hvor den persona, som Waits er ved at skabe med sig selv, begynder at træde tydeligere frem. Man kan diskutere, om det gør pladen mere eller mindre personlig, men i hvert fald vil de fleste historiefortællere insistere på, at fiktion fortæller noget om virkeligheden. Under alle omstændigheder er den mere helstøbt og numrene er hver især mere distinkte end på forgængeren. Så jeg nyder altid at høre den – og meget gerne samtidig med at jeg også nyder noget andet en tidlig lørdag aften.

Du *skal* høre – før du dør – eller bare bliver lidt dårlig:

San Diego Serenade

Diamonds on My Windshield

(Looking for) The Heart of Saturday Night

Fumblin' With the Blues

(Fra *One From The Heart*-kapitlet)

Jeg var ind par år inde i filmvidenskabsstudiet, da jeg første gang stiftede bekendtskab med musikken fra denne film. I 1988 var der arrangeret forskellige filmforevisninger på nogle husfacader i det indre København, og det var også første gang, jeg så filmen bag dette album. Selve forevisningen var altså udendørs og nærmest en installation med scenografi på den byggetomt, hvor det foregik, og var der ikke også en linedanser? Jeg kan for min død heller ikke huske den præcise adresse (og jeg har ikke fundet nogen, der kan, selv ikke arrangøren), men jeg så den i hvert fald sammen med mine nye venner fra uni. Det vil sige, at de gamle kammerater – Jimmy inklusive – var gledet lidt ud af billedet, som det så ofte sker, når man skifter scene på livets vej. Der var også en ny kæreste fra studiet med denne aften foran mur-lærredet med Coppolas let syrede film om en brydsom kærlighedshistorie fra Las Vegas. Jeg var naturligvis startet med at læse filmvidenskab, fordi jeg elskede at gå i biografen, og ikke fordi jeg tænkte over, hvordan og hvorledes det på nogen måde skulle blive en levevej.